



VERDENSMESTRE - Peter Carlsens skulptur i Vejen

Af Teresa Nielsen, museumsleder

Fredag den 28. oktober blev Vejen et markant kunstværk rigere. Foran Vejen Idrætscenter indviedes Peter Carlsens tre meter høj og 3,5 tons tung stentøjsskulptur *Verdensmestre*. Peter Carlsen er uddannet på Kunstakademiet i årene 1977-83, hvor han bl.a. gik hos Sven Dalsgaard og Albert Mertz, hvis anarkistiske, uforudsigelige tilgang til kunstverdenen og dens normer synes at have været med til at forme Peter Carlsens trodsige, ironiserende kunstneriske udtryk. Både hans maleri og keramik er figurativt genkendelig. Han gør gerne brug af banale hverdagsmotiver koblet med politiske standpunkter og citater fra den europæiske kunsthistorie.

Det politiske blandes behændigt med ironien, som i hans store maleri *Danmark 2009*, der indgår i samlingen på Det Nationalhistoriske Museum på Frederiksborg Slot i Hillerød. Kompositionen er lånt fra det europæiske hovedværk, Eugène Delacroix's mægtige maleri af Marianne med fanen. Men indholdet er skiftet ud, og i stedet for den kønne unge kvinde buldrer kunstnerens alter ego, *Villy*, frem med fanen i den ene hånd ... og en plastikpose fra Super Brugsen i den anden!

Verdensmestre

En beslægtet tilgang præger *Verdensmestre*. Opgaven blev stillet af Statens Kunstfond og betalt af den i samspil med Vejen Kommune og andre bidragsydere. Peter Carlsen fik frie hænder. Blandt andet i arbejdet med det store historiemaleri har han været fascineret af absurde, heroiske sejrsmønstre. Et studie af de totalitære regimers kunst viste ham værker med én fast retning uden plads til tvivl og uvished. Toppen af monumentet i Vejen låner sit dynamiske



grundtræk fra den monumentale skulpturgruppe, som russeren Vera Mukhina udførte til Verdensudstillingen i Paris 1937. Ovenpå en høj, strømlinet bygnings sokkel stormer en stærk, kernesund arbejder frem og flankeres af en lige så handlekraftig, fremstræbende kvinde.

Figurgruppen

I Vejen er det unge par fra revolutionens fortrop skiftet ud med et trekløver af helt andre typer. Monumentet bliver en tvetydig "hyldest" til den moderne verdens forbrug i en tid, hvor frihed for den enkelte sættes højere end konsekvensen af tidens mangesidige overforbrug. Den kvindelige del af gruppen er en veltrænet løber. Hun knytter monumentet til aktiviteterne dér, hvor det står. Med hende spørger kunstneren ind til idrættens ensidige fokus på vinderen – elitesportens talenter, hvor der fokuseres på én bestemt evne. De skal levere varen til glæde for alverdens sportsunderholdning og medieindustri. Hvad med dem på anden, tredje og tyvende plads (han er med som tredje-hjul i figurgruppen) – hvilke evner har de?

Herren i jakkesættet karakteriserer karrierejægeren på farten efter succes og penge – en af dem, der for tiden bliver mål for ophobet vrede eksempelvis på Wall Street i New York.

Trioen afrundes med Villy. Ved at modellere sig selv, hænger Peter Carlsen ingen enkeltperson ud. Med egen krop synliggør han en kritik af dagens sanseløse forbrug. Villy står som en hund i et spil kegler – går med, men tøver, mister retning og kigger bagud. Vendingen er vigtig for, at rundskulpturen kommer til at virke fra alle vinkler. Samtidig åbner den for håbet om, at Villy nu endelig stiller spørgsmåls ved sit forbrug. Kunstneren legede med tanken om at give ham et indkøbsnet med teksten: BIG SHOPPER, men valgte plastikposen fra Brugsen. Næsten som en signatur har den over årene sneget sig ind i mange af hans værker. Dertil bemærker Peter Carlsen tilfreds: "Den har jo de danske farver."

Basen

Der er stof til eftertanke i de tre fremstormende figurer og samspillet med basens ophobede elementer. Ved indvielsen fortalte Peter Carlsen, at han i monumentet bearbejder to af kunstens emnekredse - for oven heroiseringen, for neden skildringen af naturen. Basen består af det, som Peter Carlsen stødte på, da han gik ud i naturen – affald fra tidens brug-og-smid-væk-samfund. Her er dåser, en palle, pizzabakker, alufølge, cigaretpakker, skodder, et kasseret fjernsyn og en olietønde. Ved et hændeligt uheld under brændingen af skulpturen smeltede en del af ovntaget. Det flydende metal dryppede ned og blandende sig med gla-





suren i løb ned over olietøndens side - tilfældighedens gave!

Skraldebjerget tårner sig op som et rigt relief. Princippet i at udnytte basen som afsæt for andre fortællinger har Peter Carlsen set i blandt andet Sir George Framp-ton's skulpturgruppe *Peter Pan* fra 1912. At den fangede hans blik skyldes nok især, at den rummer nogle kaniner – et dyr, der jævn-

ligt dukker op i hans værk, og har en særlig betydning for Peter Carlsen. På Peter Pan-skulpturens ret store base er modelleret nogle af eventyrets lystige figurer ... indholdsmæssigt en diametral modsætning til Peter Carlsens ophobning af det, ingen ønsker at se. Til gengæld er affaldsbjerget med kunstnerisk omhu komponeret til en interessant og vedkommende helhed, der straks taler til den forbipasserende.

Basen rummer bl.a. lidt gold jord, hvor der ligger en død frø, en død fugl og en stor fisk med bugen i vejret - en af de sjældne, fredede snæbler, som søges genindført i danske farvande. De tre dyr illustrerer Anders Fogh Rasmussens ofte citerede ord om, at "Ikke en frø, ikke en fugl og ikke en fisk" skulle have lidt overlast i hans regeringstid. Tal for faldende bestande og voksende monokultur taler dog deres klare sprog om en ganske anden virkelighed. De tre dyr modellerede Peter Carlsen i 2009 i en lille skulptur, der kan ses nederst i en af montrene i Vejen Kunstmuseums keramiksamling. På vej dertil passerer man - under Lorenz Frölichs 1872-rade-

Peter Carlsens relief "Ikke en fisk, ikke en frø, ikke en fugl" er udført på Tommerup Keramisk Værksted i november 2009. Det kom til samlingen januar 2010 som gave fra C. L. Davids Legat for Slægt og Venner. Inv. VKV 2342.



ringer af *Thors Rejse til Udgård* - Peter Carlsens 2009-relief af *Ælde*. Hende skulle Thor kæmpe imod – en uløselig opgave, da hun ved blændværk var legemliggørelsen af alderdommen. Mod den kæmper selv guderne forgæves! De kom til samlingen som gave fra C.L. Davids Legat for Slægt og Venner. De var en del af den udstilling på Vejen Kunstmuseum, som Peter Carlsen hen over årsskiftet 2009-10 fyldte med bl.a. keramiske skulpturer med nordisk-mytylogiske emner.



Fremstillingen

Efter grundig research fremstillede Peter Carlsen en model af *Verdensmestre* i 1:4 til Statens Kunstfond og det nedsatte bedømmelsesudvalg. På Danmarks specialværksted for fremstilling af monumentale keramiske skulpturer, *Tommerup Keramiske Værksted* på Fyn, blev skulpturen i grove træk modelleret op i lidt over tre meters højde af medarbejderne Ole Ahlman og Søren Thygesen. Fra første juni og ti uger frem arbejdede Peter Carlsen stort set fuld tid på skulpturen. Størrelsen betingede brug af stillads – en helt særlig arbejdsgang, når kunstneren ikke under ét kan komme til alle dele af kompositionen. Peter Carlsen tog konsekvensen og modellerede skulpturen oppefra og nedefter. Slutteligt rettede han helheden til. Farverne/begintningen er med kyndig bistand fra Gunhild Rudhjort lagt direkte på den rå lermasse. Et stykke ind i oktober, da skulpturen efter et par måneders tørring ansås for at være knastør, blev helheden penslet med klar glasur og sat ind i den store specialovn, der samles og skilles med kran. Værkstedets leder, Esben Lyngsø Madsen, har oparbejdet en erfaring, der gør det muligt at brænde så stor en skulptur i ét stykke. Over to uger fyres der gradvist op til varmen passerer 1260 grader, hvorefter den gradvist sænkes. Den lange brænding giver et anderledes farvespil end prøvebrændingerne. Taber man lidt i farveintensiteten, har *Verdensmestre* til gengæld en forbavsende rig stofflighed.

Peter Carlsens relief "Ælde" er udført på Tommerup Keramisk Værksted i november 2009. Det kom til samlingen januar 2010 som gave fra fra C. L. Davids Legat for Slægt og Venner. Inv. VKV 2341.

Hvor kommer vi fra? Hvad er vi?

Hvor går vi hen?

De tre evigt aktuelle spørgsmål står hen over Paul Gauguins maleri fra 1897-98. De kunne ligevel stå ved både Peter Carlsens *Verdensmestre* og Ursula Munch-Petersens store keramiske relief, der er opmuret på Vejen Gymnasium - kun få hundrede meter længere væk. Begge steder opfordrer kunstværkerne til eftertanke. Kan vi blive ved med at bruge løs af vores





natur? Gymnasiets siderelieffer viser henholdsvis et velordnet snit gennem jordlag og dertil en hulter-til-bulter dyngede kulturikoner. Begge er fremstillet på *Tommerup Keramiske Værksted*. Ligesom Peter Carlsen med Round-up-dunken og det hensygnende ukrudt italesætter den problematiske brug af plantegift, understreger Ursula Munch-Petersen i det offentligt tilgængelige relief under gymnasiets kantineluge det paradoksale i kontrasten mellem giftdepotet og "ukrudtets" poetiske navne som *hyrdetaske*, *grine til middag* og *forglem-mig-øj* ... nogen må have holdt af de smukke vækster?!

Begge har de også øje for de sort-grå krager. På *Verdensmestre* pirker de til en orange vingum-mibamse mens Ursula Munch-Petersen lader et par af dem øverst bløde op på det stramme jordlagsrelief. Begge steder tænker man uvilkårligt på Odins fugle, *Hugin* og *Munin*, der dog var sorte ravne. Men er de to fugle budbringere for en højere magt – agenter, der skal følge med i, hvor tosset vi mennesker slider på jorden?

Med disse to kunstværker har Vejen – og den del af byen, hvor mange af de unge færdes – fået et par *conversation pieces* – en gammel engelsk betegnelse for skulpturelle borddekorationer, der kunne sætte samtaler i gang. Her er på sin vis tale om politisk kunst, der i kunsthistorien har ry for ofte at være ret ringe. Ved at vælge gode materialer, stærke kompositioner og evigtgyldige emner, bliver de pågående vedkommende. ■